

Accountantsverslag

Boekjaar 2016

Gemeente Helmond

VERTROUWELIJK

Aan de Gemeenteraad
van de gemeente Helmond

Breda, juli 2017

Betreft: Accountantsverslag 2016

Geachte leden van de Gemeenteraad,

In dit accountantsverslag informeren wij u over onze bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde jaarrekeningcontrole. Wij hebben de controle van de jaarrekening 2016 van de gemeente Helmond afgerond. In dit verslag is ten opzichte van de vorige versie een aanpassing gedaan in verband met de wijziging tussentijdse winstneming grondexploitaties. Zie paragraaf 5.1.3 voor verdere toelichting.

De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Helmond voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly Berk N.V.

drs. R. Opendorp RA
Partner

drs. R.G. de Kort RA
Senior Manager

Inhoudsopgave

	Pagina
Aanbiedingsbrief	3
1. Bestuurlijke samenvatting	4
2. Accountantscontrole	6
3. Kwaliteit verslaggeving	13
4. Financiële positie	14
5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole	15
6. Overige dienstverlening	22
7. Single Informatie Single Audit (SiSa)	26

1. Bestuurlijke samenvatting

Als accountant van uw gemeente hebben wij de controle van de jaarrekening uitgevoerd op basis van de kaders en normen die door de wetgever als ook door u als gemeenteraad aan ons zijn meegegeven.

In dit accountantsverslag doen wij verslag van de uitkomsten van ons onderzoek naar de getrouwheid en de rechtmatige totstandkoming van de lasten en baten en de activa en passiva in de jaarrekening 2016. Gezien de fraude die heeft plaatsgevonden, heeft de controle van de jaarrekening en acties die intern binnen de gemeente zijn ondernomen verhoogde aandacht gekregen.

In hoofdstuk 2 van dit accountantsverslag gaan wij met name in op die zaken die van belang zijn voor u als gemeenteraad.

Wij ondersteunen u daarbij in uw controlerende rol en uw besluitvorming rondom de jaarrekening.

Bij de voorliggende jaarrekening over boekjaar 2016 verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring voor het aspect getrouwheid als ook voor het aspect rechtmatigheid. In paragraaf 2.2 hebben wij de geconstateerde niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden nader toegelicht. Deze hebben betrekking op de lasten persoonsgebonden budgetten € 1,7 miljoen, en de rechtmatigheidsfouten ten aanzien van Europese aanbestedingen voor € 1,85 miljoen.

In paragraaf 2.4. wordt ingegaan op begrotingsoverschrijdingen ten aanzien van programma's en investeringskredieten. Voor 4 programma's is sprake van een begrotingsoverschrijding van de lasten. Deze overschrijdingen passen binnen het gemeentelijke beleid, waardoor ze niet meetellen in het rechtmatigheidsoordeel. Ten aanzien van de verstrekte kredieten is sprake van 4 kredietoverschrijdingen. De overschrijdingen passen binnen het gemeentelijke beleid, waardoor ze niet meetellen in het rechtmatigheidsoordeel.

In paragraaf 2.8 worden de belangrijkste schattingen in de jaarrekening toegelicht. De verwachte levensduur van de activa, de waardering van de voorraden (grondexploitatie) en de waardering van de vorderingen zijn akkoord bevonden. Ten aanzien van de waardering van de voorzieningen hebben wij een verschil geconstateerd die gerelateerd is aan de in paragraaf 2.2 beschreven afwijking.

In hoofdstuk 3 gaan wij in op de kwaliteit van het jaarverslag. Als accountant hebben wij op basis van wet- en regelgeving de taak om de jaarrekening te controleren en het jaarverslag te toetsen. In het jaarverslag legt het college verantwoording af over de uitvoering van het beleid en wat bereikt is. Wij hebben vastgesteld dat het beeld van het aan u gepresenteerde jaarverslag niet strijdig is met het beeld van de jaarrekening. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat in de jaarrekening van de gemeente Helmond over boekjaar 2016 op de juiste wijze rekening is gehouden met de bepalingen uit de WNT.

1. Bestuurlijke samenvatting

Hoofdstuk 4 gaat in op de financiële positie en het resultaat. Wij constateren dat een positief resultaat na bestemming wordt verantwoord van € 17,9 miljoen ten opzichte van begroot resultaat van nihil. Wij adviseren de gemeente bij de primitieve begroting uit te gaan van recente ontwikkelingen en door middel van begrotingswijzigingen gedurende het jaar tijdig te anticiperen op niet begrote ontwikkelingen. In de paragraaf “weerstandsvormogen en risicobeheersing” zijn de mogelijke risico’s en financiële positie van de gemeente uiteen gezet. Daarbij is de weerstandsratio berekend op 1,77. De gemeente Helmond hanteert als norm 1,50 (financiële verordening). De weerstandsratio voldoet aan de norm.

In hoofdstuk 5 geven wij u inzicht in de bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole. Deze bevindingen hebben betrekking op de grondexploitatie, de voorziening pensioen wethouders, de Europese aanbesteding, sociaal domein, de overlopende activa en passiva en de bestemmingsreserves.

In hoofdstuk 6 gaan wij in op een aantal overige onderwerpen waarover wij dienen te rapporteren. Dit betreffen de onafhankelijkheid van ons als accountant, de wijze waarop wij omgaan in onze controle met fraude en onze conclusie ten aanzien van de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

In hoofdstuk 7 rapporteren wij over de uitkomsten van de controle van de SiSa-bijlage.

2. Accountantscontrole

2.1 Dekking en reikwijdte van de controle zijn conform de opdrachtbevestiging

Wij hebben van u de opdracht gekregen om de jaarrekening 2016 van de gemeente Helmond te controleren. In onze vaktechnische opdrachtbevestiging is deze opdracht in detail verder uitgewerkt.

Bij deze controle hanteren wij de in het controleprotocol vastgelegde marges. De maximaal toe te passen marges zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO). U heeft geen lagere marge vastgesteld waardoor wij het wettelijke kader als uitgangspunt hebben gehanteerd. De bij onze controle van de jaarrekening 2016 toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% (€ 3.503.000) en voor onzekerheden 3% (€ 10.509.000) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. Onze controle houdt in dat wij niet alle transacties controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden en onrechtmatigheden te ontdekken.

In het accountantsverslag worden fouten en onzekerheden gerapporteerd die de door u vastgestelde rapportagetolerantie van € 50.000 overschrijden en worden overige bijzonderheden die van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening door uw Raad gerapporteerd.

2.2 Geconstateerde niet-gecorrigeerde afwijkingen en onzekerheden

Naar aanleiding van de door ons verrichte werkzaamheden hebben wij de volgende afwijking geconstateerd die de in hoofdstuk 2.1 genoemde rapporteringstolerantie overschrijdt:

Rechtmatigheidsfouten

- Rechtmatigheidsfouten inzake aanbestedingen die € 1,85 miljoen bedragen. Zie paragraaf 5.4 voor nadere toelichting.

Onzekerheden

- Onzekerheden inzake aanbestedingen voor € 0,4 miljoen. Zie paragraaf 5.4 voor nadere toelichting.
- Onzekerheden ten aanzien van de volledigheid van de PGB-lasten voor € 1,7 miljoen. Zie paragraaf 5.7 voor nadere toelichting.
- Onzekerheden als gevolg van het ontbreken van onderbouwing voor tussenrekeningen voor € 2,9 miljoen. Zie paragraaf 5.5 voor nadere toelichting.

2. Accountantscontrole

2.3 Strekking controleverklaring 2016

Wij verstrekken bij de jaarrekening over boekjaar 2016 een goedkeurende controleverklaring voor het aspect getrouwheid als ook voor het aspect rechtmatigheid waarvan de oordeelparagraaf als volgt luidt:

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeente Helmond op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeente, zoals opgenomen in het 'Normenkader wet- en regelgeving Helmond 2016'.

2. Accountantscontrole

2.4 Geen (materiële) afwijkingen die in het oordeel moeten worden betrokken in het kader van begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op Artikel 189, 190, 191 en 212 van de Gemeentewet en moeten door de Gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting, via de verordening op het financieel beheer en het controleprotocol.

Het systeem van budgetbeheer en –bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de Gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de Gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de Raad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de kadernota rechtmatigheid die door de commissie BBV is uitgebracht. Een belangrijke inhoudelijke aanvulling betreft de vaststelling, dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat de Raad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. Voorbeelden hiervan zijn: kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid en kostenoverschrijdingen bij open-einde regelingen. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen.

Daarnaast moet de accountant in het accountantsverslag deze kostenoverschrijdingen, waarvan het College in de jaarrekening aan moet geven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde te stellen. Extra lasten die worden gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten, en de Raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

2. Accountantscontrole

2.4 Geen (materiële) afwijkingen die in het oordeel moeten worden betrokken in het kader van begrotingsrechtmatigheid (vervolg)

Wij constateren dat er op programma's 2, 4, 5, en 13 sprake is van een overschrijding van de begrote lasten.

Programma	Overschrijding van de lasten	Onrechtmatigheid, telt niet mee	Onrechtmatigheid, telt wel mee
Programma 2: Werk en inkomen	€ 287.000	€ 287.000	-
Programma 4: Jeugd en Onderwijs	€ 3.678.000	€ 3.678.000	-
Programma 5: Cultuur	€ 852.000	€ 852.000	-
Programma 13: Bestuur en organisatie	€ 7.004.000	€ 7.004.000	-

De overschrijding op programma 2 komt voort uit de uitvoering van de Participatiewet, de uitvoering van de uitkeringsregelingen. Dit is een openeinde regeling waardoor deze overschrijding niet wordt aangemerkt als onrechtmatigheid op basis van de uitgangspunten uit de Kadernota rechtmatigheid 2016.

De hoofdproducten Maatschappelijke ondersteuning (€ 829.000) en Specialistische ondersteuning (€ 3.781.000) zorgen voor de overschrijding op programma 4. De overschrijding wordt veroorzaakt door een toename in de cliëntaantallen (32%). Ouders en jongeren zijn inmiddels beter bekend met de nieuwe toegang tot de jeugdhulp en weten de jongeren- en gezinscoaches beter te vinden. Dit past in een landelijke trend van toenemende vraag naar (specialistische) jeugdhulp. De uitvoering van de Jeugdzorg is een open einde regeling, waardoor deze overschrijding niet wordt aangemerkt als onrechtmatigheid op basis van de uitgangspunten uit de Kadernota rechtmatigheid 2016.

De overschrijding op programma 5 komt nagenoeg volledig voor rekening van hoofdproduct Museum (€ 1.090.000). De lastenoverschrijding op dit hoofdproduct wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door niet voorziene meerkosten aan de renovatie van het kasteel. Gemeente Helmond heeft voor Vastgoed onderhoud een totaalbudget per jaar vastgesteld. Voor 2016 is het budget € 3,077 miljoen. De realisatie in 2016 bedraagt € 3,105 miljoen. Op totaalniveau is hierdoor sprake van een geringe overschrijding van € 28.000 < rapporteringsgrens.

2. Accountantscontrole

2.4 Geen (materiële) afwijkingen die in het oordeel moeten worden betrokken in het kader van begrotingsrechtmatigheid (vervolg)

De overschrijding van programma 13 wordt veroorzaakt door overschrijdingen op hoofdproducten College van B&W, Bestuursondersteuning, Voorlichting communicatie stadspromotie, Financiering en treasury en Centrum en regio-functie.

- De overschrijding op hoofdproduct College van B&W (€ 1.691.000) kent als oorzaak de actualisatie van het wethouderspensioen. De mutatie van het wethouderspensioen is lastig te ramen, onder meer door de sterke beïnvloeding van de rekenrente die pas aan het eind van het boekjaar bekend is geworden. Daarnaast was in voorgaande jaren geen rekening gehouden met het voorzien van toekomstige verplichtingen in kader van nabestaandenpensioen. Dat is in de jaarrekening 2016 gecorrigeerd.
- Binnen hoofdproduct Bestuursondersteuning (overschrijding € 235.000) heeft in 2016 een herijking van de kostentoedeling plaatsgevonden als gevolg van een opgenomen taakstelling. Deze taakstelling is begroot onder een ander hoofdproduct binnen hetzelfde programma.
- Aan hoofdproduct Voorlichting communicatie stadspromotie (€ 309.000) zijn meer organisatiekosten toegerekend dan begroot. De toerekening was begroot aan hoofdproduct Regionale aangelegenheden, waardoor op dit hoofdproduct een vergelijkbaar voordeel wordt behaald.
- Hoofdproduct Financiering en Treasury kent een overschrijding van € 299.000. De overschrijding wordt vooral veroorzaakt door afschrijvingskosten op nieuwe investeringen die in 2016 nog niet functioneel aan beleidsprogramma's zijn toebedeeld. De afschrijvingen waren elders in de begroting opgenomen.
- Tot slot kent hoofdproduct Centrum- en regiofunctie een overschrijding (€ 5.916.000). Dit betreft de activiteiten die vanuit de gemeente Helmond worden verricht voor de regio. Omdat deze lasten 1-op-1 in rekening worden gebracht bij de desbetreffende gemeenten, wordt de lastenoverschrijding volledig gecompenseerd door de batenoverschrijding.

De overschrijdingen op programma 13 tellen niet mee in ons oordeel.

2.5 Kredietoverschrijding

Naast de lastenoverschrijdingen op programmaniveau, moeten wij ook eventuele kredietoverschrijdingen (> € 50.000) beoordelen. In 2016 kennen vier investeringskredieten een overschrijding > € 50.000 (in de jaarrekening staan er vijf vermeld, HTAC plankosten, promotie en acquisitie betreft echter geen investering, maar kosten). De overschrijdingen zijn in de jaarrekening nader verklaard.

Op pagina 169 en 170 van de jaarrekening is een analyse opgenomen van de kredietoverschrijdingen. Daaruit concluderen wij dat geen sprake is van kredietoverschrijdingen die meetellen in ons oordeel.

2. Accountantscontrole

2.6 Verslaggevingsgrondslagen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2016 geen vrijwillige wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. De wijzigingen van verslaggevingsgrondslagen die het BBV met ingang van 2016 voorschrijft zijn door uw gemeente opgevolgd.

Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van uw gemeente.

2.7 Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 is de vrijstelling voor de vennootschapsbelasting (hierna: VPB) voor overheidslichamen vervallen. Voor de gemeente Helmond betekent dit dat zij mogelijk VPB moet afdragen. Door de gemeente is geanalyseerd of sprake is van belastbare activiteiten. De gemeente stelt zich op het standpunt dat geen van de activiteiten winstgevend is. De standpunten zijn gebaseerd op cijfers van vóór 2016. Voor alle clusters geldt dat voor de feitelijke Vpb-positie nog een definitieve toets moet worden uitgevoerd op de cijfers zoals gepubliceerd in de jaarrekening 2016. Deze toets dient vervolgens jaarlijks te worden geactualiseerd. Ook dient jaarlijks te worden beoordeeld of de feiten en omstandigheden van verhuurde onroerende zaken niet zijn gewijzigd.

Door een fiscalist binnen ons kantoor zijn de gehanteerde uitgangspunten bij de analyse op de belastbare activiteiten beoordeeld alsmede de VPB-last en VPB-positie per jaareinde 2016 beoordeeld. Vooralsnog lijkt het standpunt dat in 2016 geen VPB is verschuldigd tenminste pleitbaar.

Momenteel lopen er nog gesprekken met de Belastingdienst om tot een definitieve vaststelling van de uitgangspunten omtrent vennootschapsbelasting te komen. De uitkomsten hiervan nog ongewis zijn en de hoogte van de eventuele VPB-last is nog onzeker.

Wij merken op dat de belastingdienst de ingenomen standpunten ter discussie kan stellen. Wij wijzen met name op de strenge uitleg die de belastingdienst momenteel lijkt te hanteren over de verwevenheid van activiteiten. Hetzelfde geldt voor de parameters voor de berekeningen van het grondbedrijf.

2. Accountantscontrole

2.8 Schattingen

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening is dat de organisatie schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het college. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld.

De belangrijkste schattingen in de jaarrekening zijn:

Belangrijkste schattingen	Beoordeling	Toelichting
Verwachte levensduur voor de materiële vaste activa	Akkoord	De verwachte levensduur voor de verschillende activa categorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn in lijn met wat gebruikelijk is.
Waardering van voorraden (inclusief grondexploitatie)	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de voorraden (inclusief de uitgangspunten voor verliesvoorzieningen en tussentijdse winstneming zoals in de definitieve versie van de jaarrekening is gecorrigeerd).
Waardering van de vorderingen	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de vorderingen. Wij adviseren u om periodiek de gehanteerde uitgangspunten te toetsen.
Waardering van de voorzieningen	Akkoord	Ten aanzien van de waardering van de voorziening pensioen wethouders hebben wij een fout in de controle geconstateerd die in de definitieve jaarrekening is gecorrigeerd. Voor meer details verwijzen wij naar paragraaf 5.4.
Waardering transitoria gerelateerd aan Jeugdhulp en WMO	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in de waardering van de transitoria.
Vennootschapsbelasting	Akkoord	Wij kunnen ons vinden in het standpunt van de gemeente rondom de vennootschapsbelasting.

3. Kwaliteit verslaggeving

3.1 Diepgang controle jaarverslag

De jaarstukken 2016 bestaan uit "het jaarverslag" en "de jaarrekening". De programmarekening en de paragrafen vormen samen het jaarverslag. In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting zoals in het boekwerk "Jaarrekening 2016" is opgenomen.

Conform de gewijzigde wetgeving voor de accountantscontrole zullen wij het jaarverslag onderzoeken om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiële afwijkingen.

3.2 Wet Normering Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) stelt maxima aan de bezoldiging van topfunctionarissen (2016: € 179.000, voor inhuur € 252.000). De bezoldiging van topfunctionarissen in deeltijd of met een aanstelling korter dan 12 maanden in een boekjaar, wordt omgerekend naar een voltijdsbezoldiging. De WNT bevat een openbaarmakingsverplichting van de bezoldiging van topfunctionarissen via de jaarrekening van de organisatie en inzending aan de (vak)minister. Voor andere functionarissen geldt alleen een openbaarmakingsverplichting bij overschrijding van de bezoldigingsnorm.

In de jaarrekening van de gemeente Helmond over boekjaar 2016 is op juiste wijze rekening gehouden met de bepalingen uit de WNT. Wij adviseren de gemeente vanaf 2017 in de toelichting ook de vergelijkende cijfers op te nemen over voorgaand boekjaar.

4. Financiële positie

4.1 Resultaat boekjaar

Het positieve saldo van baten en lasten bedraagt in 2016 circa € 17,9 miljoen (2015: ca. € 27,7 miljoen positief). Bij de aangepaste begroting was nog uitgegaan van een geraamd resultaat na bestemming van nihil. De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de primitieve en gewijzigde begroting is opgenomen in hoofdstuk 3 Programma's van het Jaarverslag.

De belangrijkste afwijking is het voordelig resultaat op WMO-regelingen (€ 3,9 miljoen). De oorzaak hiervoor zit hem met name in het feit dat de opgenomen budgetten in de begroting veelal nog zijn gebaseerd op oude aannames, hetgeen niet meer in lijn is met de trends die al enkele jaren te zien zijn. Voor de oude WMO taken wordt nog steeds uitgegaan van een autonome jaarlijkse groei van 2%. De huidige begroting voor de nieuwe WMO taken, zoals begeleiding en beschermd wonen, is gebaseerd op cliëntaantallen en tarieven uit 2013 en 2014, welke afkomstig zijn vanuit de informatieoverdracht door het Rijk. Wij adviseren de gemeente bij de primitieve begroting uit te gaan van recente ontwikkelingen en door middel van begrotingswijzigingen gedurende het jaar tijdig te anticiperen op niet begrote ontwikkelingen.

4.2 Weerstandsvermogen

In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is de financiële situatie uiteengezet. In de paragraaf is tevens opgenomen welke potentiële risico's de gemeente loopt en welk weerstandsvermogen benodigd is ter dekking van deze risico's. De risico's en beschikbare weerstandscapaciteit zijn onderverdeeld naar structurele en incidentele posten. Ultimo 2016 resulteert dit in een benodigd weerstandvermogen van € 43,8 miljoen (2015: € 52,4 miljoen). De weerstandscapaciteit ultimo 2016 wordt door de gemeente berekend op € 77,6 miljoen (2015: € 61,2 miljoen). De ratio tussen capaciteit en risico is daarmee 1,77. Deze ratio voldoet aan de norm (minimaal 1,5 conform de financiële verordening).

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.1 Grondexploitatie

In het kader van de controle van de jaarrekening hebben wij de projecten gecontroleerd. De boekwaarde (balanswaarde) van de voorraden is als volgt te specificeren (x 1.000):

Bedragen in 1.000	Boekwaarde 31/12/15	Voorziening 31/12/15	Balanswaarde 31/12/15	Boekwaarde 31/12/16	Voorziening 31/12/16	Balanswaarde 31/12/16
Onderhanden werk	€ 235.392	€ 77.779	€ 157.613	€ 232.261	€ 76.202	€ 155.559
Gereed product en handelsgoederen	€ 3.656	€ 0	€ 3.656	€ 446	€ 0	€ 446
Vooruitbetalingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 12	€ 0	€ 12
Totaal	€ 239.048	€ 77.779	€ 161.269	€ 232.719	€ 76.202	€ 156.017

5.1.1 Beoordeling afwijking boekwaarde

De mutatie op de balanswaarde van de voorraden wordt met name veroorzaakt door:

- Forse stijging van de grondverkoop die daarmee de toegerekende kosten ruimschoots overschrijden;
- Tussentijdse winstneming op basis van de gewijzigde verslaggevingsvoorschriften met betrekking tot grondexploitatie vanaf 1 januari 2016. Zie 5.1.3 voor een nadere toelichting.
- Vrijval voorziening verlieslatende complexen, met name als gevolg van de lagere toerekening van rente aan de projecten.

Bij de beoordeling van de projecten is enerzijds van belang of de lasten juist en de baten volledig zijn verantwoord. Daarnaast is de waardering van belang (prognoses nog te maken kosten, opbrengsten en looptijd). Op het moment dat de gemeente inschat dat het project met een verlies wordt afgesloten, is een voorziening gevormd.

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.1.2 Beoordeling parameters

De gemeente heeft in het kader van de jaarrekeningcontrole een geactualiseerde projectcalculatie opgezet. De uitgangspunten voor deze calculatie hebben wij beoordeeld.

Ten opzichte van voorgaande jaren is de disconteringsvoet en het rentepercentage waarmee gerekend wordt aangepast.

De reden van de wijziging van de disconteringsvoet is dat de Commissie BBV voorschrijft dat met het meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank gerekend moet worden. Dit percentage is 2%. Daarnaast moet de gemeente rekenen met het rentepercentage dat de gemeente werkelijk betaald. Voor de gemeente Helmond is dit percentage 1,30%.

De verlaging van de toegerekende rente (2015: 3,25%) heeft een positief effect op de verwachte eindresultaten en zorgt daarmee voor een verlaging van de verliesvoorziening. Omdat het percentage voor de contante waarde berekening van de voorziening voor exploitatieverliezen uit de BBV voorschriften (2%) hoger ligt dan het percentage van de rente over de boekwaarde wordt dit effect verder versterkt.

Voor kostenstijgingen wordt vanaf 2017 uitgegaan van een stijging van 1,5%. Bij de inschatting van de opbrengststijgingen is voorzichtigheid betracht. Er wordt vanaf 2019 een jaarlijkse opbrengststijging van 1,5% verwacht. Voor 2017 en 2018 wordt geen indexering van de opbrengst toegepast. De indexeringen liggen in lijn met de verwachtingen van Metafoor. Deze verwachtingen worden door veel gemeenten gevolgd en hebben een breed draagvlak. De indexeringen zijn correct toegepast in de herziene grondexploitatie. De inschatting van de opbrengststijging is voorzichtiger dan bij de jaarrekening 2015 (opbrengststijging vanaf 2018). Dit heeft een negatieve impact op de verliesvoorziening. Conform de gewijzigde BBV-voorschriften mogen de opbrengsten tot maximaal 10 jaar geïndexeerd worden. Dit is als zodanig toegepast in de herziene grondexploitatie. Deze verplichte beperking heeft ook een negatieve impact op de verliesvoorziening.

5.1.3 Winstneming Grondexploitatie

Per 1 januari 2016 zijn ingrijpende wijzigingen doorgevoerd in het BBV die betrekking hebben op de waardering en presentatie binnen de grondexploitatie. Eén van de wijzigingen betreft de bepalingen rondom tussentijdse winstneming. Deze moet op basis van percentages of completion methode. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt er toe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van een grondexploitatie. Bij deze methode wordt rekening gehouden met het voorzichtigheidsbeginsel, doordat naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst wordt genomen.

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.1.3 Winstneming Grondexploitatie (vervolg)

De Commissie BBV heeft in de notitie grondexploitaties de volgende voorwaarden gesteld op grond waarvan vastgesteld kan worden of er voldoende zekerheid is om tussentijdse winst te nemen:

1. Het resultaat op grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond(of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Wij constateren dat de gemeente Helmond met betrekking tot grondbeleid het voorzichtigheidsprincipe prevaleert boven het realisatiebeginsel.

Op basis van recente uitspraken van de commissie BBV naar aanleiding van vragen van meerdere gemeenten is gebleken dat de huidige prudente wijze van tussentijdse winstneming van gemeenten, zodoende ook gemeente Helmond, niet is toegestaan. Hierdoor dient, aangezien het een significante afwijking betreft ten opzichte van de huidige waardering van de grondexploitatie projecten, alsnog een aanpassing in de jaarrekening 2016 te worden doorgevoerd.

De gemeente wil bij deze tussentijdse winstneming rekening houden met nog eventuele projectrisico's. Wij onderschrijven dat dit binnen BBV mogelijk is. Hierdoor zal winstneming alsnog op een voorzichtige manier plaatsvinden.

- Tijdens onze initiële controle hebben wij met name op basis van het voorzichtigheidsbeginsel de focus gelegd op projecten met verliezen als ook aandacht besteed aan projecten waar voorzichtige tussentijdse winstneming heeft plaatsgevonden. Op dat moment was nog onvoldoende inzichtelijk dat toepassing van het realisatiebeginsel op deze stellige wijze moet worden toegepast en dit tot significante mutaties in de jaarrekening leidt. De financiële gevolgen worden toegevoegd aan de algemene reserve grondbedrijf, waardoor ze geen effect hebben op het resultaat na bestemming.
- Wij constateren dat de winstneming van € 12,3 miljoen zoals opgenomen in de jaarrekening voldoet aan hetgeen in de wet- en regelgeving is vereist.

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.1.4 Verliesvoorziening

De verliesvoorziening heeft ultimo 2016 een stand van € 76.702.000 en is daarmee met € 1.077.000 gedaald ten opzichte van 2015 (€ 77.779.000). De verliesvoorziening heeft in belangrijke mate betrekking op de projecten Brandevoort II (€ 38.101.000), Centrum (€ 8.499.000) en Suytkade (€ 16.238.000). Suytkade en Centrum kennen een beperkte mutatie van de verliesvoorziening in 2016. De grootste 2 mutaties van de verliesvoorziening hebben plaatsgevonden voor de projecten Brandevoort II (€ 4.726.000) en Groene Loper (- € 5.256.000). Door de hoge boekwaarde van Brandevoort II heeft de daling van de toegerekende rente een positief effect op de verliesvoorziening.

De verplichte beperking van indexering tot maximaal 10 jaar vooruit en de voorzichtere inschatting van de opbrengststijging vanaf 2019 hebben een negatief effect op de verliesvoorziening. Daarnaast is de te realiseren oppervlakte bedrijventerrein met 15 ha teruggebracht, waardoor de verwachte opbrengsten lager zijn. Dit heeft een negatieve impact op de verliesvoorziening. Wij constateren dat aanpassingen in de verwachte opbrengst- en kostenstijgingen, zoals besloten door de gemeenteraad, correct zijn meegenomen in de prognoses. Het project Groene loper is in 2016 afgesloten. Hierdoor is de voorziening volledig afgerond.

5.2 Voorziening pensioen wethouders

De premie die wordt afgedragen in het kader van pensioen wethouders is bedoeld voor oudedagpensioen en nabestaandenpensioen. In de voorziening pensioen wethouders vindt alleen de reservering voor het oudedagpensioen plaats en er wordt dus ten onrechte geen rekening gehouden met het nabestaandenpensioen. Dit heeft tot gevolg dat de voorziening pensioen wethouders € 1.122.845 te laag is. In de definitieve jaarrekening is de voorziening gecorrigeerd.

5.3 Speerpunten gemeenteraad

Door de gemeenteraad zijn als speerpunten voor onze jaarrekeningcontrole benoemd het Grondbedrijf, Sociaal domein, Dienstverlening/DVO's in het kader van GR de Peel en Gemeenschappelijke regelingen. De bevindingen bij het Grondbedrijf zijn terug te vinden in paragraaf 5.1. Grondexploitatie. De bevindingen rondom sociaal domein zijn terug te vinden in paragraaf 5.7.

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.4 Europese aanbestedingswet

Door gemeente Helmond is een spendanalyse uitgevoerd op de verstrekte opdrachten over de periode 2013-2016. Op basis daarvan is bepaald welke opdrachten Europees aanbesteed moeten worden. Voor de opdrachten waarbij wordt geconcludeerd dat ze Europees aanbesteed moeten worden is gecontroleerd of dit heeft plaatsgevonden. Uit deze analyse komen bevindingen. Wij hebben de analyse beoordeeld, aanvullende deelwaarnemingen uitgevoerd en komen tot dezelfde conclusie als de gemeente. Het betreft de volgende bevindingen:

- voor 9 inkopen over de periode 2013-2016 heeft onterecht geen aanbesteding plaatsgevonden overeenkomstig de Europese aanbestedingsregels. De uitgaven 2016 bedraagt € 1.858.223. Dit betreft een financiële rechtmatigheidsfout die meeweegt in ons oordeel.
- Van 2 inkopen kan niet vastgesteld worden of aan de Europese aanbestedingswet is voldaan. De totale omvang van de inkopen voor 2016 bedraagt € 433.613. Dit betreft een onzekerheid in de financiële rechtmatigheid die meeweegt in ons oordeel.
- Inhuur derden viel tot 30 juni 2016 onder de vrijstelling van bijlage 2b van de Europese Aanbestedingswet. Hiervoor geldt echter wel een meldingsplicht bij het Publicatiebureau in Luxemburg. In 1 geval is deze melding achterwege gebleven, de totale omvang van deze inkoop in 2016 bedroeg € 141.245. Dit betreft een formele onrechtmatigheid. Vanaf 1 juli 2016 is inhuur derden aanbestedingsplichtig (dienst). Momenteel heeft gemeente Helmond een aanbesteding gepubliceerd die eind 2017 moet worden gegund, waarmee beoogd wordt in de toekomst onrechtmatigheden op inhuur derden te voorkomen door het sluiten van Europese raamovereenkomsten.

5.5 Overlopende activa en passiva

Geconstateerd is dat het voor de gemeente niet eenvoudig is om brondocumentatie van overlopende posten goed te documenteren / op te leveren. Ten tijde van onze controle kon de gemeente geen specificatie aanleveren van de individuele vorderingen en schulden die op twee van de tussenrekeningen zijn verantwoord met totaal stand ultimo 2016 van € 2,9 miljoen. Hierdoor kunnen wij geen uitspraak doen over de nauwkeurigheid en afloop van de posten op deze tussenrekeningen. De gemeente onderkent deze problematiek en is op dit moment bezig met het opschonen van de tussenrekeningen. Voor één van de tussenrekeningen is de stand per 14 juni 2017 teruggebracht van € 2 miljoen naar € 0,6 miljoen. Wij merken deze bevinding aan als een onzekerheid in onze foutenevaluatie.

Als advies geven wij u periodiek deze overlopende posten op te schonen waardoor dit geen actie bij de jaarrekening wordt wat op dat moment te veel inspanning vergt.

5.6 Debiteuren belastingen

Voor de debiteuren belastingen maakt de gemeente gebruik van applicatie Gouw. Deze applicatie is gericht op het verwerken van mutaties en niet op standen. Vanuit deze applicatie is het achteraf niet mogelijk om een specificatie op te stellen met openstaande posten ultimo 2016. Per jaareinde is de uitdraai door de organisatie niet gemaakt waardoor er nu geen onderbouwing is van de vorderingen ultimo 2016. Door de aansluiting tussen Gouw en de financiële administratie op verschillende peilmomenten in 2017 en het onderbouwen van mutaties met onderliggende documentatie hebben wij vastgesteld dat de stand ultimo 2016 voldoende betrouwbaar is, waardoor wij geen afwijking in onze foutenevaluatie op hoeven te nemen. Wij adviseren de gemeente ultimo boekjaar een download vanuit de applicatie te draaien dan wel te zorgen dat de specificatie vanuit de financiële applicatie te herleiden is.

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.7 Bestemmingsreserves

In het verleden zijn een groot aantal bestemmingsreserves gevormd. U heeft een 'opschoning' gedaan van de bestemmingsreserves. Dit is per 1 januari 2016 verwerkt in de jaarrekening. Wij constateren dat er nog een aantal oude reserves openstaan waarbij in 2016 geen mutaties hebben plaatsgevonden. Overeenkomstig de Nota reserves en voorzieningen zullen deze bestemmingsreserves tijdig (binnen drie jaar na het vormen) vrijvallen. Wij adviseren dit goed te toetsen om daarmee de 'opschoning' ook volledig af te kunnen ronden. Daarnaast adviseren wij u om een ondergrens voor bestemmingsreserves in te voeren zodat het egaliseren van kosten middels een bestemmingsreserve ook daadwerkelijk van belang is voor het beeld van de jaarrekening.

5.8 Sociaal domein

5.8.1 Algemeen

In 2015 is het takenpakket van de gemeente als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein flink uitgebreid. Voor de uitvoering van deze taken heeft de continuïteit van de zorgverlening voorop gestaan. In de sector is de afgelopen periode veelvuldig gecommuniceerd over de verantwoording inzake het sociaal domein. Hierbij hebben onder andere de NBA en de VNG meerdere brieven uitgebracht over de problematiek en de stand van zaken. Daarnaast heeft minister Plasterk de Tweede Kamer intensief geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen het sociaal domein. Ook in onze managementletter is dit aan de orde geweest. De problematiek voor de jaarrekening uit zich in onzekerheden wat mogelijke gevolgen (onzekerheden in de lasten) kan hebben voor jaarrekening van de gemeente Helmond. Onderstaand treft u de actuele situatie aan.

5.8.2 Opvolging Managementletter

Naar aanleiding van de interim-controle hebben we een managementletter uitgebracht. Hierin hebben we onze bevindingen ten aanzien van de voorgenomen controles op de indicatiestellingen van cliënten, productieverantwoordingen en persoonsgebonden budgetten (hierna: pgb's) opgenomen. In de periode na de interim-controle is door afdeling Zorg & Ondersteuning en Concern Control veel werk verzet om de geplande controles uit te voeren. Tijdens dit traject hebben wij intensief contact gehad. Doelstelling was om voor zowel de lasten Zorg in Natura als voor de pgb's volledige zekerheid te verkrijgen door het uitvoeren van toereikende controlewerkzaamheden.

Indicatiestellingen

Op de indicatiestellingen zijn kwaliteitscontroles en verbijzonderde interne controles uitgevoerd door gemeente. Uit deze controles komen geen financiële afwijkingen boven de rapporteringstolerantie. Wij hebben de uitgevoerde controles beoordeeld en deelwaarnemingen uitgevoerd en komen tot dezelfde conclusie als de gemeente.

5. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole

5.8 Sociaal domein (vervolg)

Zorg in natura

Ten aanzien van de productieverantwoordingen is het evenals voor 2016 een intensief traject geweest om de productieverantwoordingen voorzien van controle- of bestuursverklaring tijdig te ontvangen. Intussen zijn van alle zorgaanbieders de productieverantwoordingen ontvangen en beoordeeld. Voor de ontvangen productieverantwoordingen is aansluiting gemaakt met de financiële administratie en zijn verschillen geconstateerd en gecorrigeerd in de financiële administratie. Wij hebben de inhoudelijke beoordeling door gemeente Helmond gecontroleerd. Wij concluderen dat wij kunnen steunen op de uitkomsten van deze beoordeling.

Pgb's

De belangrijkste onzekerheid ziet op de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB). De SVB heeft zelf over 2016 een afkeurende verklaring bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en WMO ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB geen zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten. De gemeente Helmond heeft om die reden zelfstandig onderzocht of de kosten nauwkeurig en rechtmatig verantwoord zijn.

Dit onderzoek heeft de gemeente verricht op de bestedingen die in de jaarrekening zijn verwerkt. Dit onderzoek heeft ons voldoende zekerheid gegeven dat de prestatie is geleverd en de betalingen rechtmatig zijn. Uit het onderzoek blijkt echter niet of de lasten ook volledig zijn verantwoord. Uit contacten met cliënten blijkt dat posten gedeclareerd zijn die niet zichtbaar zijn in de informatievoorziening van de SVB. Uit de contacten is niet altijd te herleiden hoe hoog de nog te verwerken declaraties zijn. Hierdoor kan de gemeente geen betrouwbare inschatting maken van de nog op te nemen verplichting. Wij merken het verschil tussen de maximale besteding volgens de beschikkingen en de verantwoorde last als onzekerheid aan. Voor gemeente Helmond betreft dit € 1,7 miljoen.

6. Overige dienstverlening

6.1 Onafhankelijkheid van de accountant

Baker Tilly Berk heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly Berk. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly Berk en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly Berk en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- rolatie van externe accountants op de opdracht.

Wij zijn van mening dat wij in relatie tot uw organisatie onafhankelijk, in overeenstemming met de ViO (Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants), hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

6.2 Fraude

Bij de uitvoering van de werkzaamheden hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS) 240. "De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten".

Het College is primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het College is verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag. Zij dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd.

Tijdens de controle van de jaarrekening inventariseren wij de frauderisico's binnen uw organisatie en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en ontdekken van fraude. Tijdens de beoordeling bleek ons dat binnen uw organisatie reeds de nodige aandacht wordt besteed aan de onderwerpen fraude en integriteit en de organisatie bezig is met het verbeteren van de beheersing en het creëren van functiescheiding op kwetsbare posities. U heeft aangegeven belang te hechten aan een adequate beheersing van frauderisico's. Er is door u in 2016 een fraudegeval geconstateerd. Hierop heeft u door een externe partij een controle op de prestatielevering, aanbesteding en betalingen plaats laten vinden. In het geval van fraude zijn wij vanuit onze controlestandaarden verplicht aanvullende werkzaamheden uit te voeren om enerzijds toereikende controle-informatie te verkrijgen over de hoogte van de fraude en anderzijds om vast te kunnen stellen wat de impact is op onze risico-analyse en de controle-aanpak. Hiervoor kunnen we deels gebruik maken van de werkzaamheden die door u zijn uitgevoerd naar aanleiding van het constateren van de fraude. Daarnaast zijn wij genooddaakt een eigen deelwaarneming uit te voeren. Op de volgende pagina zijn de uitkomsten van onze aanvullende werkzaamheden opgenomen.

6. Overige dienstverlening

6.2 Fraude (vervolg)

In overleg met ons Bureau Vaktechniek hebben wij bepaald dat wij op de volgende aspecten aanvullende controles moesten uitvoeren:

1. Beoordelen van rapport van externe deskundige die fraudeonderzoek heeft uitgevoerd in opdracht van gemeente Helmond
2. Beoordeling conclusies uit spendanalyse specifiek voor partijen die in relatie zijn gebracht met fraudeonderzoek
3. Beoordeling uitgevoerde aanvullende controle door externe partij
4. Uitvoeren aanvullende gegevensgerichte controle ter vaststelling van prestatielevering

Ad. 1.

In december 2016 heeft gemeente Helmond aan een externe deskundige die gespecialiseerd is in forensisch onderzoek de opdracht gegeven voor het fraudeonderzoek. Wij hebben de opdrachtformulering beoordeeld en akkoord bevonden. De voorlopige uitkomsten van het fraudeonderzoek hebben wij besproken met de gemeentesecretaris en concerncontroller. Daarnaast hebben wij overleg gevoerd met de externe partij die het fraudeonderzoek heeft uitgevoerd. Zij hebben enerzijds de uitkomsten toegelicht en daarnaast onze vragen beantwoord die wij volgens onze controlestandaarden moeten stellen. Ten slotte hebben zij toestemming gegeven om het rapport aan ons te verstrekken, waarna wij het rapport ook inhoudelijk hebben beoordeeld. Op basis van de besprekingen en rapportage hebben wij bepaald voor welk deel wij kunnen steunen op de externe deskundige en waar wij ten behoeve van de jaarrekeningcontrole aanvullende controlewerkzaamheden uit moeten voeren.

Ad. 2.

Zoals gemeld in paragraaf 5.4 heeft de gemeente een spendanalyse uitgevoerd (onderzoek naar de totale uitgaven per jaar per crediteur). Als gevolg van de geconstateerde fraude hebben wij binnen de uitgevoerde analyse specifiek ingezoomd op de partijen die in verband zijn gebracht met het fraudeonderzoek. Dit om vast te stellen of sprake is van onregelmatigheden behoudens degenen die genoemd zijn in de rapportage van de externe deskundige. Daaruit zijn geen bevindingen gekomen.

6. Overige dienstverlening

6.2 Fraude (vervolg)

Ad. 3.

Door de gemeente is een extern bureau ingehuurd om naast de verbijzonderde interne controles die door de gemeente zijn uitgevoerd aanvullend 101 facturen te controleren op aspecten aanbesteding, prestatielevering en betaling. Uit deze controle zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Wij hebben deze controle beoordeeld en sluiten aan bij de conclusie van het extern bureau aangevuld met de uitkomsten van de vervolgacties die nog door gemeente Helmond zijn uitgevoerd. In de selectie van 101 facturen zat een beperkt aantal facturen van partijen die in relatie zijn gebracht met het fraudeonderzoek.

Ad. 4.

Aangezien er slechts een beperkt aantal facturen in de controle onder Ad 3 zijn betrokken die betrekking hebben op partijen die in verband worden gebracht met de fraude hebben wij aanvullend een deelwaarneming uitgevoerd. Uit deze aanvullende controle komen geen aanvullende bevindingen naar voren naast degene die uit het fraudeonderzoek naar voren zijn gekomen.

Conclusie

Wij concluderen dat de gemeente naar aanleiding van de geconstateerde fraude toereikende acties heeft ondernomen. Hierbij melden wij dat wij onze controle gericht hebben op de overige risico's ten aanzien van de jaarrekening en slechts kennis hebben genomen van de procesmatige acties die zijn ondernomen ter voorkoming. Deze acties zouden toereikend moeten zijn en dienen bij de interim-controle 2017 betrokken te worden in de controle. Aangezien de fraude nog niet heeft geleid tot het toekennen van een claim door de rechtbank, is de fraude tekstueel toegelicht in de jaarrekening en is nog geen vordering opgenomen. Dit is conform verslaggevingsvoorschriften.

6. Overige dienstverlening

6.3 Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij onderzoeken de geautomatiseerde gegevensverwerking in opzet en bestaan voor zover wij dat noodzakelijk achten in het kader van de controle van de jaarrekening. De accountantscontrole kan daarom leiden tot andere constatering en dan wanneer een gericht onderzoek naar de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zou plaatsvinden.

Wij hebben, voor zover noodzakelijk voor onze controle, de geautomatiseerde gegevensverwerking beoordeeld en hierbij zijn de hierna vermelde bijzonderheden geconstateerd. Wij hebben geconstateerd dat de logische toegangsbeveiliging ten aanzien van enkele applicaties verbetering behoeft. Zowel ten aanzien van de restricties aan de wachtwoorden om toegang te verkrijgen tot de applicaties als het uitvoeren van beheertaken onder een gepersonaliseerd beheeraccountant als de uitdienstprocedure op applicatieniveau, zijn verbeteringen aanbevolen.

7. Single information Single audit (SiSa)

SiSa bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten, Artikel 5 lid 4, dienen wij te rapporteren over de fouten en onzekerheden van de SiSa regelingen.

Code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
D10	(Volwassen)Onderwijs (participatiewet) 2015-2017	Niet van toepassing	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017 (OAB)	Niet van toepassing	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	Niet van toepassing	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Niet van toepassing	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Niet van toepassing	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016	Niet van toepassing	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling
SZW G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2016	Niet van toepassing	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling

Contactgegevens:

drs. R. (Rik) Opendorp

Partner

M: 06 – 10 09 04 64

E: r.opendorp@bakertillyberk.nl

drs. R.G. (Rachel) de Kort RA

Senior manager

M: 06 – 13 25 17 67

E: r.dekort@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.

Bijster 55

Postbus 3814

4800 DV Breda

T: 076 – 525 00 00

www.bakertillyberk.nl